

ДІЛО

Виходить щодня рано

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. шлан. 143.322.
Адреса для телеграм:
„Діло“, Львів.
Головний Редактор прий-
має від 11—12 год. перед-
поуанем.
Рукописи не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРИЮ:
Місяць 5-90 зол.
Чвертьріччя 14-00 „
Півріччя 26-00 „
Річно 48-00 „

ЗА ГРАНИЦЮ: В Америці і Латв.
Франції, Голландії, Бельгії 30 фр. фр.
Італії 7-50 зол., Німеччині 7-50 зол.,
Швейцарії 5 шв. фр., Чехослова-
ччині 20 ч. к., Румунії 150 лей, Ба-
гарії 7-50 зол., Австрії 7-50 зол.,
Земля адреса 1 зол.

Телеф. Редакції 29-41.
Друкарні: 29-28.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ
ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІ-
СТРАЦІ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
25 сот.

ЛЬОЗАННА.

Німечко-французьке порозуміння чи повний розрив? — За скреслення репарацій — господарська і політична співпраця. — Блок 4-ох великодержав Європи на овиді. — Становище Америки. — Марево Ізоляції Франції і втеча до тимчасової розвязки.

Львів, 27. червня 1932.

Зустріч європейських можновладців у Львові мала ним разом багато значіння, ніж усі попередні подібні конференції, присвячені складним міжнародним проблемам та зокрема найбільшій проблемі німецьких воєнних відшкодувань. Найвище зацікавлення, з яким весь політичний світ з усією великою пресою слідував за першими днями тої конференції, мало своїм джерелом факт, що оце вперше мав засісти при одомот столі з закордонними дипломатами канцлер фон Папен, представник права Німеччини, мунхенський Гітлера, наслідник славного на міжнародному ґрунті Брінінга, сам же на тому народному ґрунті Піантерію ситуації ампліював момент, що в Імелі Франції виступав новий П-президент Ерію — соціал-радикал, а Велику Британію репрезентували соціаліст Мекдональд і ліберал Саймон. Не диво, що людям було цікаво побачити першу зустріч усіх тих діячів.

Фон Папен зробив несподіванку всім тим військом, які сподівалися побачити у новому німецькому канцлерові нічесті гітлерівських проєкцій. Не тільки це було ніякого „піднесеного голосу“ ані „стукання п'ястком“, але навіть — розмова напів диктаторського реакційного німецького уряду наче хотів спеціально підкреслити, що можна з ним розмовляти ще легше, елегантніше і швидше, ніж з його попередником. Отже для закордонних дипломатів перша несподіванка у Львові була приємна: вони ствердили, що „не такий чорт страшний, як виглядає“.

Але суті справи це ні трохи не змінило. А тут справа була дуже проста: німці приїхали до Львова, щоб ще раз заявити французам, що вони платити відшкодувань далі не будуть і не хочуть, а французи, що вони на скреслення відшкодувань не згодяться. При такому становищі своїх сторін важко, адалється, знайти компроміс. Річ їм не лише за гроші, але й за престиж. Фон Папен, хоч який елегантний, асетаки має менші можливості йти на компроміс, ніж Брінінг: він мусить ще більше рахуватися з настроями німецького націоналістичного табору, від якого плаковито залежить. Знову ж для Франції, хоч вона і алає собі справу, що від Нім. грошей уже не акире, признавати отверто цей факт і санкціонувати його своєю згодою — річ цілком неможлива: це було б признавання до банкрутства своєї доперерішньої політики й до банкрутства цілого версальського договору.

Однак по обох сторонах дозріла уже свідомість, що власна грізна є обосторонньою катастрофою та катастрофою цілого світа. Зрозуміли це й інші великодержави, передовсім Англія та Італія, які — безпосередньо не заінтересовані у репараціях — натискають на Францію не боятися іспитувати іспитуючого фактичного стану. Конкретно, репрезентанти Вел. Британії станули у Львові на асному становищі — скреслити зовнішню військову підтримку. До цього становища приєднався Італія. Знову ж Злучені Держави проголосили у суспільстві Женеві листом Гувара, що згодяться на знижку воєнних довгів, які європейські держави застали на зброю, лише від умовною редукції зброї; одночасно вони сформулювали конкретний проект такої редукції.

Таким робом Франції напшлася в обличчя воєної ізоляції. Однак фон Папен подав Франції якийсь факт. Він признав, що за арешчення репарацій французи мають право жалати якусь компенсацію. Ті рекомендації фон Папен пропонує у виді тієї ж господарської і політичної співпраці Німеччини і Франції. Що ж це останній спільний проект блоку чотирьох великодержав Європи, Англії, Франції, Німеччини і Італії, Ліга Націй, а тож ріжненько, що та установа була б чинником насправді реальним і розпоряджальним силою: це була б справжня ге-

геомія блоку великодержав, які уагліювали би виключно між собою свої інтереси на терені Європи і цілого світа.

Нічого й казати, що такий проект викликав величезне стрівоження серед усіх менших держав та абентеження у Франції. З одного боку французи мави перспектива політ. союзу з Німеччиною, бо не значило б відірвання Німеччини від союзу з ОРР та скермування своєї енергії на інші поля, ніж лише на паралізування німецько-радянського блоку, — але з другого боку така комбінація криє у собі ту небезпечу, що англо-італіо-німецькі впливи будуть перематати й майоризувати Францію і надалі у такому потірному союзі.

Ще одно десятиліття.

З ПРИВОДУ РОКОВИН ОБЕДНАННЯ ГОР. ШЛЕСЬКА З ПОЛЬЩЕЮ.

(Святкування. — Львовальність німців. — Богате віно: вугілля, залізо цинк. — Автономія, чужий капітал і „шльонзани“. — Авторка „Пожоги“ на зах. кресах.

I.

Вже ріжні десятиліття відсвяткувала Польща. На остаток залишилося ще згадати декаду літ Гор. Шлеська. Дня 20. червня 1922 року польські регулярні війська під проводом ген. Шептицького перейшли міст на Брініші та вшсерували до Катовиць, сьогоднішньої столиці шлеського воєнідства. Цей день став історичним і його саме тепер відсвятковано по обох сторонах політичного кордону, з польський і з німецький Сілезії. Тут радіючи, що стара п'ястівська земля повернула до батьківщини, там сумуючи над нещасною долею „зраненого краю“.

„Дяв нас, — сказав між іншим д-р Райхельт, голова німецьких „батьків міста“, передаючи 20. червня 1922 владу Корфантому, — для німців, що досі творили тут поважну більшість, поява польської мілітарної сили означає реалізацію женецького рішення. Ми німці, з важким серцем піддаємось цьому рішення, хоч і маємо найкращу волю віддати до розпорядження нової держави нашу спроможність і знання як львовальні громадяни“.

Не наше завдання доказувати, що шлеські німці згідно зі словами Райхельта залишилися справді львовальні чужий їм владі. Львовальність чи нельвовальність — це поняття досить складне. Воно означає передусім психічне наставлення і не все виливается у зовнішні форми, які вже можна кваліфікувати беззастережно позитивно чи негативно. Місце „львовальності“ — як усякого афекту — в лабіринтах душі. Тому краще не заглядати людям у душу, а стверджувати наскільки вони повинуються законам і не входять у конфлікт з законами.

Коли вносити саме і зовнішні форми поведінки німців допроти поляків, то шлеських німців табула доволі чиста. Їм не закидають саботажів ані політичних убивств, проти них не роблять політичних процесів, нема у них великого реєстру політичних звинів чи навіть мотів. Політичний процес раз excellence Улиця сама польська преса назвала колись зайвою невдачею польської влади. А недавній виступ одного із найважливіших органів німецької преси, щоденника „Каттовіцер Цайтунг“, а саме його нотатка у справі Поморя, оцінена у польських кругах як нельовальна, за віщо і потернів його відповідальний редактор Губерт Шрай, — це справді рідке явище. Зате часто стрічаєте на сторінках тої ж преси фразу в усіх відмінках „наша батьківщина“ („унзере Гаймат“), що відноситься до Польщі, як держави...

II.

Гор. Шлеськ приніс Польщі найбагатше придане. Це підкреслює часто Корфанті, історична постать яку німецькі енциклопедії зга-

тому Франція хапается правничого засобу: тимчасового, паліативного рішення. Ерію пропонує 3-літню мораторію для репарацій; після 3-ох літ мали би наново „досліджувати“ німецьку платничу спроможність і рішати, що далі. Одночасно вирінає проєкт аменшати репарації до суми 2 і пів мільярдів марок, які мали би піти частинно на покриття французьких довгів Америки, а частинно на підсилення фондів Банку Міжнародних Виплат. Коли агазимо, що версальський договір накладав на Німеччину тиск 140 мільярдів нім. марок, плин Доа (з 1924 р.) аменшав його до суми 42 мільярдів, а плин Лонга (з 1929 р.) до 36 мільярдів — то ця нова редукція була б фактично лише врятуванням престіжу побідних держав...

Покінчи львовальську конференцію перервано, прем'єри й міністри закордонних справ розішались до своїх столиць на наради з членами своїх урядів та фінансовими й політ. чинниками. а преса має широке поле сивувати песимістичні чи оптимістичні гороскопи...

дують з нетаєною люття, а якою польська дійсність нехтує за ворожі тенденції до сучасної влади.

Приніс Гор. Шлеськ Польщі вугілля, залізо, цинк, приніс багато влаштовані копальні, гуті, фабрики, приніс густу сітку залізничних ліній і прегарних битих доріг, приніс врешті густо поселених (майже в чотверо густіше ніж у решті Польщі) мешканців, глибоко-релігійних, працюючих і фахових.

Самого вугілля видобули в 44 гор.-шлеських копальнях у мин. році 28 мільйонів тон, із чого близько 2/5 вивезено за кордон. Довгі важки вагонів наладовані вугіллям ішли і йдуть щоденно до кордонних стацій, більш усього до Гдині. Йде тих вагонів, коли залишилось при минуло-річних статистичних даних, 1112 щоденно (вагон 30 тон). Цифра дійсно поважна. Вона дозволяє нам збагнути, яку величезну роль грає цей вивіз у торговельному, а за тим у платничому бізнесі Польщі. Завдяки експортові вугілля мала рибацька оселя, Гдиня, внавансувала на морський порт, цей експорт достарчає економічних аргументів в утримання політичного status quo Даніага.

З вугіллям, із його високою кальоричною вартістю, ваяється продукція коксу у дев'яток коксівнях (1,400 тисяч тон у 1931 р.) і теж продукція смоли, бензолу, сирі нафтаїні, синтетичного амоніаку і т. д., що дає сильні фундаменти для розбудови хемічного промислу. Вугілля і три копальні залізної руди, хоча низько-процентові, дають можливість існуванню гутничому промислові, що не тільки засильює залізними та сталевими виробами краєвий ринок, але теж претендує на поважний вивіз. Тільки з причини шаліної кризи гор.-шлеське гутництво не асиді дати торговельному бізнесові тиз цінних позицій, які міг би дати в нормальний час. Та досі вже мільйони тон заліза, ріжних родів шляхотної сталі і готових артикулів, як руди, бляхи, залізничний матеріал, механічні підожди і т. і. пішли в далекий світ, навіть до Японії. В останньому часі гутництво на Шлеську рятуються раліанськими замовленнями і веде дуже сухітниче існування.

Немалу роль грає цинк. Загалом гор.-шлеська продукція цинку вивезла в 1931 р. 124.000 тон, а цинково гутництво є поважним експортером, вивозяючи 4/5 своєї продукції поза кордони держави. Згадати треба ще якийсь фонд-

Передплата за липень зол. 4.

ЗАЛЕГЛА ПРЕНУМЕРАТА ПО СТАРІЙ ЦІНІ
ЩЕ Є ЗОЛ. 4. — МІСЯЧНО.

ний продукт, сірковий квас, що являється важним сировинним між іншим теж для фабрики сульфатів.

Так, дійсно багате придане. Завдяки Шлеськові Польща є шестим із черги продуцентом вугілля у світі, одинадцятим продуцентом сталі, третім продуцентом цинку.

III.

Та разом із багатим віном дістала Польща в спадщину чимало турбот. Ось автономічний статут, до якого її зобов'язано міжнародним договором, дав Шлеськові привілей, який не тільки є баластом для суто-централістичного режиму, але теж викликає не всі приємні процеси та резонанси на міжнародному терені. Ось панування чужого капіталу в тяжкому промислі Г. Шлеська майже в 75%, із закордонними контрольними органами. Ось врешті — дарма, що минуло 10 літ польської державності на терені Шлеська — нескристалізоване національне почуття населення, що все ще найохотніше окреслює, подібно до наших поліщуків, локальною назвою „шльонзак“ свою національну принадлежність.

IV.

Чи в дошукуванні зв'язків між Шлеськом та нами добачувати символічний прояв у тому, що якраз З. Коссак-Щуцька, авторка ворожої

нашим змаганням „Пожоги“, дістала літературу нагороду Г. Шлеська за її останню повість „Невідомий Край“? Цей невідомий край — то Шлеськ. Метка „кресовіанка“ пішла на загрошений захід боронити польського стану посідання і здобувати йому нові домени, сягаючи навіть через політичний кордон.*)

Невжеж би Щуцька інстинктивно відчула, що час покласти край польській експансивності на сході, яка ослаблює польську відпорність на заході, промощуючи шлях її сусідові на схід коштом польських національних інтересів? Якби тоді короткозорі є проекти пос. Хмелевського на сторінках катовицької „Польонії“, в яких він радить колонізувати „східні креси“ безробітним шлеським робітництвом. Шоправда, та сама „Польонія“, що виявила гостинність на своїх сторінках для неfortunних міркувань Хмелевського, тепер, після останніх данісських алярмів, пропагує думку поселення тих безробітних на ріллі на заході. „Злікувати банкрутуючу велику власність і поселити на них землях маси безробітних, що одночасно творили оборонний вал із живих грудей на західному фронті“ — це найновіший ключ корфантівців...

В. Север.

*) Відома є її акція за добуттям фондів на польську гімназію на німецькому Шлеську.

„Бунт“ в Берегах біля Устрік Долішних.

В середині минулого тижня появилася у пресі вістка про якийсь „бунт“ селян у Берегах. На ту вістку Президія УНДО делегувала до Берегів пос. Тершаківця, щоби провів справу на місці й есентуально інтервеніював у властей. Пос. Тершаківець виїхав дня 23 п. м. до Устрік, а потім до Берегів і так описує подію в Берегах.

Вже в Устріках пос. Тершаківець довідався, що в Берегах селяни побили пов. інж. Зембу, який приїхав до села, щоби перевести там „свято праці“. На місце зіїхала візвана поліція, яка арештувала 36 громадян і громадинок та відставила їх до арештів у Сяноці. На місце події виїздив староста з Ліска п. Веркштайн і тільки завдяки його особистій поведінці не дійшло в Берегах до поважніших подій, а навіть до більшого проливу крові.

РОЗМОВА ЗІ СТАРОСТОЮ.

Посол Тершаківець звернувся за інформаціями про подію між іншим до комісаріату поліції, а потім получився телефонічно зі старостою і розмовляв з ним цілої пів години. Староста признав, що люди в Берегах є спокійні, а ціла подія повстала на тлі соціальним, головним чином наслідком невідомості та під впливом неактовної поведінки деяких осіб, замішаних у

НАШ КЛІЧ:

ЩО РОКУ КУПИТИ ОДНУ БОДАЙ КНИЖКУ
ВІД „ПРОСВІТИ“!
ВСІ НА ФРОНТ РОЗБУДОВИ „ПРОСВІТИ“!

ФЕЯЛЕТОН „ДІЛА“ З ДНЯ 29. ЧЕРВНЯ 1932.

І. ФЕДОРОВИЧ-МАЛИЦЬКА

Мистецтво і підвідоме.

Любов батьківщини у мистців. — Ознаки сюжету. — Китайський мур. — Тематика і естетика.

Національна свідомість та змагання до самостійності, це по словам Вячеслава Липинського „містична ідея“ та „виявлення несвідомої, містичної, ірраціональної волі“. І так воно є. Любов до свого народу, як усяка правдива любов, розпорінена по цілім духовім естві одиниці. Подібно як інші афективні чинники, вона сягає глибоко у наше підвідоме і тому природно, з внутрішньої konieczности, мусить в одиниць артастично творчих також виявлятися у формі артастичних інтуїцій.

На якій-же підставі протиставляють національні почуття „психологічним потребам“, зямов би любов до батьківщини була менше оправданою, ніж усяка інша любов? Невсіля я уявляю собі в нинішній час українця без сильно вжитого „національного комплексу“, себто без певної групи афективно підкреслених внутрішніх і зовнішніх переживань на болючу тему нашого національного розвитку. Не тверджу, що більшість наших земляків займається цим або іншим фактом з любов'ю до рідного краю, але тверджу рішуче, що у них усіх певний, хоча б мінімальний, відсоток зусиль такий (іспірований онією любов'ю).

І не всіля я уявляю собі артиста-українця без палкої та бляючої любові до своєї нації. Ця любов є, існує і якраз мусить виявлятися у

творчих інтуїціях наших мистців. „Мусить“, не тому, що комусь так адається, але „мусить“ з психологічної konieczности — наскільки ця любов дійсно існує. Можливе, що в деяких її нема...

Читаємо далі в статті М. Драгана „Добір тем для нашого національного мистецтва байду-жний, бо національність у мистецтві не вичерпується зовнішніми ознаками сюжету“ і „Для мистецтва національні ознаки назавжди не другорядна справа, а першорядна справа мистецької проблеми“. Невже втор статті дійсно вважає необхідним шораз підкреслювати розв'язання „мистецьких проблем“? Важність та навіть їхня „першорядність“ чейже самозрозуміла, так само, як самозрозуміле, що той, який бажав виконати якийсь досі небувалий, пориваючий та скомплікований танок, мусить у першій мірі мати ноги, вміти ходити та опанувати всі правила та тайни хореографії.

Не вільно поверховно приступати до таких левців, як „національні ознаки“ або „зовнішні ознаки сюжету“. На цьому світі кожна сила та кожний духовий чинник переважно виражається матеріально, отже зовнішніми ознаками. Значіння цих ознак — дехтобудь зовнішніх ознак — ясно, що сягає далеко поза зовнішній вигляд дотичних предметів. Кожна зовнішня ознака це символ (не символ — хоча, як хто хоче, вона є разом символом) якоїсь укритеї з нею правди, реального факту або потенції, що матеріально виявляються в такій або іншій формі. Нема нічого випадкового, позбавленого значіння та сенсу. Кожний найменший орнамент, виконаний людською рукою, є психологічно спричинений та виражає собою певні прикмети,

дармо та ще й киями-нагаями будуть вас жалити“.

Наслідком того всього по селі пішла мова на другий рік буде панщина.

„СВЯТО ПРАЦІ“ І ЯК ЙОГО РОЗУМІЛИ СЕЛЯНИ.

Серед таких умовин до Берегів приїхав у поведілок (на Зелений Свята) граф Потодіцький зі старостою Веркштайном з рефератом про свято праці на агаданій дорозі. По рефераті люди не сказали ні сак ні так, але вже в четвер 23. червня мало те свято відбутися.

З подібним рефератом виїхав до сусіднього села Лодина повітовий інженер Земба. Люди почали зв'язувати агадані вище факти і набрали переконання, що це укрита панщина, яка вже не почекала навіть до слідуючого року! Причиняється до того ще й підступ, яким стягано людей на реферат. Людям сказано, що будуть давати допомоги, а тут виїхав (як думали селяни) примусова праця. Наслідком таких міркувань селян інж. Земба не лише мусів покинути Лодину з нічим, але в переїзді через Береги для охорони мусів йому товаришити вїїт. Але й вїїтові загрозили, що як дасть печатку громади на свято праці, то не має що в громаді робити. Тоді вїїт поїхав до старости в Ясені, де староста мити епископа з Перемишля, і на його представлення староста згодився відкликати свято праці.

ВПЕРТІСТЬ ІНЖ. ЗЕМБИ І ЩО З ТОГО ВИЙШЛО.

Мимо того на другий день, у вівторок, урядники адміністрації державних лісів зібралися з інж. Зембою в школі, щоби уконститувати комітет і поділити працю. Про це довідалися селяни і всі — старі і малі, чоловіки і жінки — зібралися, щоби не допустити завести панщину. Одні обступили хату вїїта, щоби не дав печатки, і другі пішли під школу домагатися, щоби інж. Земба покинув село. Надлісничий Куціль, бачучи таке напруження, радий закінчити засідання і дати всьому спокій, а коли його не послухали, пішов до дому. Зате інж. Земба сказав, що він мусить перевести свято праці. Тоді селяни почали добиватися до школи. На не лісничий Обст, який дався людям добре в тамтих лісі, витягнув револьвер і сказав, що „закон зброї“. З розлюченої товпи впали крики: „панщину заводите, стріляти хочете за нашу працю за податки“. В тім вправ стріл. Хто стріляв — невідомо (Обст чи Земба), досить, що ранено когось з юрби. Інж. Земба почав утікати і стріляти. За ним кинулася погоня, його зловили і побили.

АРЕШТИ.

Візвана поліція арештувала 36 громадян з Берегів. Між арештованими є п. Вербенць Микола, який успокоював зібраних, боронив з. Зембу та відвів його аж на поліцію. Проте його арештували під замітом підбурювання а потім „симулювання оборони Земби“. Арештований є провідником читальняного руху в селі. Хмелево арештовано також студента п. Степана Магурського, що перебував в о. Вербенця, а з читальні вчив співу. Між арештованими є 5 жінок, один дідусь, що має 60 літ, жінка, що має

які тільки він, а не інший всіля висловити. Наша народна орнаментика, своєрідний характер західних народних дум, словом: усі зовнішні традиційно-українські ознаки не є безамістові, чисто зовнішні „забавки“, а виражають собою деякі духові особливості нашого національного мистецтва. Ними, очевидно, „національність у мистецтві не вичерпується“, але цих зовнішніх ознак не сміємо позбавлятися. Вирікатися в мистецтві зовнішніх національних ознак свідомо або навіть систематично означає відірватися власного національного характеру.

Вихваляючи міжнародний характер мистецтва та валити між народами „давні китайські мурі“ в противності до тих, „що хотіли би селомінь продовжати у ріднім мистецтві давню національну традицію“ не переконав тих, що вїїють у дійсність національної психології. „Китайські мурі“ вже перед десятиками літ перестали існувати між народами, отже нема потреби їм валити; ще й менше в такій неутраляній діяльності мистецтво, яке з давня-давна у першій мірі служило для духового абліження та взаємного пізнання народів. Зате „лінійна культурна цінність“ — одна з найкращих річей на світі — спільність сама собою, коли мистецтво окремих народів, набравши характер міжнародній, за-тратить своєрідні національні ознаки.

Натаки про „Личину а парубком на перелазі“ і т. п. видаються досить наївні. Не тому, що це дійсно один з найкращих, бо вічно молодих так сказати „класичних“ мистецьких мотивів, так само як „лінійна біла принцеса“, то-що. Але ніхто зі щирим мистецьким „розумінням“ не уявляє собі під „національною тематикою“ щось перебутий (в дійсності) та не адекватний праці.

Українське сокілство й народне мистецтво

на всесокілській виставі в Чехословаччині.

В нагоді IX. Всесокілського Здану в 100 річницю народження творця сокілства д-ра Мирослава Тирша в чехословацькій Празі відкрито величаву всесокілську виставу. В цій виставі взяли участь всі славянські народи.

Український відділ, що має площу 80 кв. м., складається з експонатів, які характеризують сокілську діяльність Сокола-Батька у Львові, Союзу Українського Сокілства за кордоном та експонатів з народнього мистецтва кооператив: „Народне Мистецтво“ у Львові й „Гуцульське Мистецтво“ в Косові. Народне мистецтво поділяти по околицям на підвідділи: гуцульський, буковинський, городецький і Лівобережний України. В це переважно килими, різьбоні речі, вишивки, народні одяги, різьба та кераміка. Своєрідна краса та різноманітність експонатів налякує українському відділові особливий відмінний від інших відділів характер, в якому виразно позначаються національні ознаки, а разом з тим і певна суцільність та гармонійність. Сокіл сурмач в козацькому вбранні на великому плякаті „Сокола-Батька“ з нагоди Шевченківського сокілського здану у Львові в 1914 році, який тоді в день проголошення світової війни продовжував українську національну свідомість і закликав до боротьби за свої національні права, нагадує й тепер всім українцям, що вони ще

не виборили собі належних їм прав і мусять без різниці своїх партійно-політичних поглядів уперто продовжувати цю боротьбу у всіх ділянках українського національного життя. На другому боці — плякат з галицьким львом і з гаслами: „Все вперед! — Все прага!“ На чоловічій стіні знаходяться мальовничі прапори (проекти маляра-графіка М. Витинського) Українського Сокілства за кордоном, на одному з яких (Прапор Союзу) мистецьки представлені могутній лет сокола з тризубом, а на другому („Українського Сокола“ з Подєбрад) сокіл готовий до лету. На протилежному боці дзюрки в народніх строях (з гуцульщини і городецьчини). Все це оживлює фотографії, діаграми й графіки, що характеризують діяльність українського Сокілства.

Чужинець, входячи до українського відділу, відчував, що він потрапив до відділу козацької нації. Про це аазначив голові Союзу Українського Сокілства за кордоном інж. В. Проході голова чехослов. уряду, прем'єр-міністр Удржал, який відвідав український відділ в супроводі старости Чехословацької Громади — д-ра Буквського, міністра д-ра Ю. Славіка, д-ра Шаура і інших сокілських достойників при відкритті Всесокілської вистави 18. червня ц. р.

Вистава буде відкрита до 10. липня ц. р.

Організаційний рух у краю.

ДОВІРОЧНА НАРАДА В МОНАСТИРИСЬКАХ.

На день 8. червня ц. р. скликано довірочну нараду УНДО в Монастириськах. Нарада відбулася в салі кооперативу „Сила“. На нараді були присутні відпоручники цілої низки громад. Всіх присутніх було 227 душ. До президії вибрано д-ра Василя Банда, адвоката в Монастириськах на предсідника, Василя Старика господаря зі Слобідки Горішньої на заступника предсідника й Ореста Івасечка студента прав на секретаря. Після розпочаття наради в часі реферату посла Яворського ввійшла на салью поліція і розв'язала нараду тому, що запрошення на збори роздавалися на салі. Посла Яворський і Хруцький заперотестували проти поведінки поліції і вівзвали присутніх до витревалі праці на політичному фронті. По відспіванні національного гимну розійшлися спокійно присутні.

ПОВІТОВА НАРАДА В БУЧАЧІ.

Дня 10. червня ц. р. в год. 12-тій вполудне відбулася повітова нарада УНДО в Бучачі. На нараді було присутніх 76 відпоручників майже всіх громад бучацького повіту. Наряду відкрив о. Іван Галібей і на його внесок вибрано до президії о. Василя Мельника пароха Звенигорода головою, і директора Стефана Шипелявого секретарем. Посол Сергій Хруцький привітав

Львова. У своєму рефераті представив він потреби присутніх від імені північно-західних українських земель і представив обставини, серед яких приходиться жити і працювати тамошнім українцям. Політичний і організаційний реферат виголосив головний секретар В. Целевич з:

За допомогу українським високим школам за кордоном.

Як вислід наради, яка відбулася дня 18. травня ц. р. і на якій наші установи обговорили форму допомоги Українській Господарській Академії у Подєбрадах, відбулася дня 25. червня ц. р. конференція у справах допомоги українським високим школам за кордоном, в якій взяли участь: Наукове Т-во ім. Шевченка, „Сільський Господар“, Т-во Прихильників Освіти, „Просвіта“, „Рідна Школа“, Ревізійний Союз Українських Кооператив, „Дністер“, Центросоюз, Центробанк, Видавничі Спілка „Діло“, „Карпатія“, Студентська Репрезентатія, Українське Лікарське Товариство і Українське Технічне Товариство.

На цій конференції рішили присутні установи створити при Т-ві „Сільський Господар“, як його секцію, Комітет Допомоги Українським Високим Школам, в якого склад увійдуть 22 уста-

нови кравового характеру. Конференція вибрала президію цього Комітету в складі: голова — д-р В. Тит Войнаровський, заст. голови — проф. В. Старосольський і д-р Іван Брик, секретарі — інж. А. Романенко і студ. О. Паска.

Президія Комітету опрацює правильний його праці та займеться збиранням фондів для високих шкіл.

Цей Комітет реально працює вже для Української Господарської Академії у Подєбрадах і приєднав у члени Т-ва Прихильників У. Р. А ряд установ та приватних осіб.

Одинокий спосіб зорганізовано нести поміж українським інвалідам не стати членом Українського Т-ва Допомоги Інвалідам у Львові. — Річна вкладка 6 зол. або місячно 50 сот.

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛО“ З ДНЯ 29. ЧЕРВНЯ 1932.

о. СОФРОН ЛЕВИЦЬКИЙ.

3)

На теології перед 50-ти літами.

По вечері. — Політична лектура та віче. — Інтерстичії та іспити. — Зізд 70-літніх.

(Докінчення.)

По вечері відвідували себе звичайно товариш під числами і обговорювали свої приватні і політичні справи. А був це час політичної організації народоуцької партії і оснування політичного часопису „Діло“, яке в кількох примірниках приходило до семінарії. Ми жадібно читали його гуртом, особливо вступні, програмові статті Вод. Барвінського, який поміж питомцями був дуже популярний, Стефана Качали, якого історією під назвою „Polityka Polaków względem Rusi“ всі захоплювалися, Заячківського, Ол. Барвінського, Гладилевича, Навроцького і ін. Не були нам чужі вже тоді мрії про самостійність України, а популярною в семінарії була тоді книжка Льва Бачинського „Україна іредента“.

Тоді вже захоплювала нас ідея відродження українського народу як окремішньої нації з її історичними традиціями і живими скарбами усної словесності, народними піснями і колясками, які ми на феїях пильно записували, а напередодні Різдва іх свят при столах співали, нагадуючи собі рідну стріху на селі, наш нарід і обов'язки, які нас у будучності для того народу чекають.

За нашого побуту в семінарії відбулося перше українське політичне віче з нагоди 100-літніх роковин вступлення на австрійський престіл царя Йосифа II. Була це покринка австрійської лояльності, якою покривалося

перед ворожим оком адміністраційної влади перші почини і змагання до організації національно-демократичної партії. Була це величезна хвилина. Саля Народнього Дому була по береги виповнена людьми всіх станів, а в перших рядах сиділи члени митрополічної капітули і наші семінарицькі настоятелі. Вечором у день віча відбувся в тій самій салі величавий концерт, на яким, здається мені, був присутній і сам митрополит Сембратович, мітрат Маліновський, члени капітули, настоятелі духовної семінарії, а наш хор брав уперше прилюдну участь у тій концерті. Співав тоді Мишуга, який саме вибирався в дорогу до Італії. Хорами диригував Анатоль Вахнянин, а семінарицький хор відспівав 3 пісні: Вахнянина „Живем, живем“, „Весна уже наспіла“ (переклад із польського), „Хто за нами, той за ним, діло наше є святим“ Вербицького чи Лаврівського.

Не диво, що попри такі стихійні народні справи, які захоплювали всю душу нас молодих адептів духовного стану, всі наші фахові студії і духовні вправи заносили нам середньовіччям, видавалися нам нудними, а наші настоятелі, що покликані були настоювати на точне їх виконання видавалися нам заскорузлим формалістами і педантами, що бущімо старалися тільки про те, якби придавити наші мрії і почини.

Отся подана в головних зарисах картина нашого семінарицького життя змінялася нараз мов за дотиком чародійної палочки в часі т. зв. інтерстичії, які зачиналися на 6 тижнів перед іспитами кожного шкільного семестру.

Після семестральних викладів на університеті припинювалися у семінарії всі офіційні, крім т. зв. „ficia divina“ себто ранішніх і вечірніх молитв і та роздумувань і Служби Божої, де співали додатково, немов для випрохання помочі Пресв. Богородиці, стихирі з паракліса „за всіх молилися благая“ Загострювали тоді

клявзулю, касували всякі виходи і ліценції, переривали проби хору і оркестри і припинялися всякі відвідини товаришів у числах, а зачиналися безнастанна, цілоденна, нераз аж до пізної в ніч, наука до приписаних семестральних іспитів. Вчилися одинцем або гуртами, під числами, або в музеях, в коридорах або в городі. Здобіші збирали товаришів у групи, переробляли з ними предмет, пояснювали, а інші підчеркували в скриптах важніші місця і вичували їх. По триразовій переробці матеріялу відбувалися пробні іспити, які наганяли слабшим доброго страху і примушували їх до ще більшої пильності.

Смішно виглядали деякі питомці підчас інтерстичії. Деякі переставали на той час голитися і стригти волосся, деякі обстригалися до шкіри, щоб не забавалося вийти на місто, інші покидали нову одіж і ходили в старім лахмітті, наче які анахорети пустинників. Біліні були в той час ліноухі і недбалі. Вони не находили ніде захисту, бо лиш перешкоджали тим, які хотіли вчитися. Нудьгували, ходили з кута в кут, журналися, а врешті й самі забиралися до науки і доганяли своїх товаришів, або відступали від серії і здавали поза речинцем. Це були т. зв. „нахціглери“. Хто не здав іспитів у приписанім речинці, той тратив у семінарії утримання, а нераз мусів перейти на т. зв. екстерну. Та по уплаті інтерстичії всі майже, з малими винятками, опановували приписаний матеріял. Богато здавало іспит з відзначенням, деякі добре, деякі доносили якусь партію, а рідко траплялося, щоб хто поправляв предмет по вакаціях.

Щоб урізноманітнити питомці нераз різні інтерстичії улаштували питомці нераз різні іспити. До таких належав т. зв. „Leichenzug“. Це було проведення „геміхти“ до іспитів з мусікою в асистії різних поперебрираних масок.

На Миколая улаштували опівночі гості-

ОСТАННІ ВІСТІ

ДЕФИЦИТ 15 МІЛІОНІВ.

У травні, себто в 2-ому місяці нового бюджетового року, доходи Польщі дещо зменшилися, хоч рідкочасно видатки обмінялися. Заг. сума скарбових доходів виносилася 175.324 тис. у супроти 198.828 тис. у квітні та 199.601 тис. у травні м. р. Видатки дали 189.924 тис., а в квітні було їх 198.930 тис. і 211.656 тис. у травні м. р. Так бюджетовий дефіцит за травень ц. р. дав 14.600 тис.

БАВАРІЯ БУДЕ КОРОЛІВСТВОМ?

Провідник баварських селян і член баварської народної партії д-р Гайм сказав в інтерв'ю лондонському журналістові, що прийшов час, щоб Баварія привернула королівську владу: та щоб показати на престолі був. кронпринца Баварії кн. Рупрехта. На думку д-ра Гайма, 75 років Баварії є за монархією. Всеж таки Баварія не хоче відірватися від Німеччини, лише хоче уладити собі її, політичне життя незалежно від інших союзних країн. Баварія плінує на будуче 2-палатним парламентом. Проект будучої баварської конституції вже опрацьований. Король Баварії хоче змінити конституцію та посадити на престолі короля, то робить це тому, щоб стати проти заколотів, який заволодів у Німеччині, робить це проти гітлерівців і уряду Німеччини, який натискає на Баварію. Не хочемо боротьби, та коли нас приневолють до неї, ми готові — закінчив інтерв'ю д-р Гайм.

ГІТЛЕР ЖЕНИТЬСЯ.

У берлінських нац. соціалістичних колах кажуть, що Гітлер небаром ожениється з Вілфредо Вагнер, вучкою славного композитора Рішарда Вагнера. Мали вони повінчатися ще перед виборами президента держави, та коли Гітлер перепав, наступило деяке охолодження відносин. Тепер, мовляв, знову навіязали взаємини і шлюб відбудеться.

РОЗПРАВА ПРОТИ КОРТІСА.

ФЛЕМІНГТОН, 27. 6. ПАТ. (Стейт Нью Джерсі). Сьогодні почалася тут розправа проти Кортіса, обвинуваченого в цьому, що посередничив у скоєнні Ліндбергові дитини. Кортісові закидали, що вводив у блуд суд. владу тим, що подавав фальшиві вістки. Обв. не признається до вини. Ліндберг буде одним із гол. свідків.

ЗРЕДУКОВАНИЙ ЗАСТРІЛИВ СВОГО ШЕФА

У бюрі фін. податкового відділу варшавського магістрату зредукований службовець Кузевський постріляв свого б. шефа Дембінського. Дембінського перевезли до шпиталю, де він помер.

ДОЛЯР.

Доляр Зл. Держав 8.89.5.

у св. Миколая з музикою на притишених інструментах. На розбуджену зі сну „гешіхту“ робила вона незвичайно таємне враження і наповняла його поборжним страхом.

Вкільки минули іспити першого семестру, про які пізніше довгий час оповідали ми різні дії, переборщени, а часом і вигадані історії, поки агодом не вернуло все до звичайного, утертого способу життя. По другим семестрі всі заходилися гарячково до відвіду, а по цілорічній побуті в семінарії був це чарівний вилід на козо, до родинних стріх, до рідних піл і р.к. що надали нас своєю красою. Всі лигодили собі духовні і світські одяги, укладали між собою палки розривок, забав у часі вакацій, а укінчені пасторальні запрошували ближчих знайомих на свої весілля.

По „лифасуванню“ 10 австр. римських, а на чотирьох 25 т. зв. „райзегельду“ покидали ми семінарію. Всі збирали свої манатки, прощалися з веселим серцем розіждилися чимскорше до кн. Семінарія пустіла, на коридорах затихав голим мовою голосів.

Востаннє розіхалися ми в 1882 р., збогачені придбаними відомостями, повні рожевих надій до життя, повні охоти до чесної, широкій праці, до якої ми приготувалися, згідно з нашою совістю та бажаннями.

У серпні 1929 р. зіхалося нас 7 живучих ще товаришів і одиничний живучий ще наш настоятель, колишній віцекоректор семінарії о. мітрад А. Бачинський. Зіхалися ми 70-літніми старцями, щоб подякувати Богу за його доброту і ласку в нашій житті, побачитися ще раз, стиснути собі дружню руку, агадати минуле, поглянути на своє життя, яке може не завжди так смілолося, як колись у молодечих мріях бажалося і розпрощалися з молодечим життям, з надією, що не все тут кінчиться, що, дасть Бог, ще колись у інших житті стоїмося.

ЗАСТРІЛИВСЯ СЛУЖБОВЕЦЬ.

У Львові при вул. Земляковського 14. застрівся 37-літній безробітний бушній службовець перевозового бюра Генр. Раб. Причина: непорозуміння з судженою, гімн. вчителькою в Ходорові. В листі, який писав 25. і 26. червня, поручав виплатити 300 доларів братам судженої, а якими прийнято, а 300 зод. сховати на його „шлюб“ під чим мабути розуміє похорон. У дописці до судженої каже: „Оце маеш відповідь на питання, яке ти мені задала на двірці в Ходорові. Для тебе воля та щастя“.

САМОГУБСТВО СЕКРЕТАРЯ ШК. РАДИ.

БРОДИ, 27. 6. ПАТ. На шляху Броди-Золочів київськ під поїзд Едв. Буяновський, секретар шк. ради в Бродях. Колеса перекривали тіло на двоє.

НОВИНКИ

— Приймаю як давніше в моїм Заведенні при вул. Сикстуській ч. 17 від 9—113—6. Нас с. 1-5

— Українська робітня футер Юліана Глушецького, Львів, вул. Коперника 16. П. пов. 792-7

— Машини до шиття нові від 200 золотих поручає Юліан Ломача, Львів, Валова 11. 10-20

— До Передплатників „Української Загальної Енциклопедії“. В-во „Укр. Заг. Енциклопедія“ кінчить другий том УЗЕ у важких матеріальних умовах лише тому, що багато наших громадян, котрі замовили УЗЕ, не вирівняли дотепер заделого передплати не вважаючи на кількаразові пригадки (останньої навіть через адвоката). А тому, що В-во УЗЕ мусить виконати всі зобов'язання прийняті супроти папірні, друкарні, клішарні, переплетні і т. д. і т. д. та й ще мусить кінчити зачаті діла (видати третій том УЗЕ), просити усіх довжників вирівнати до 1. липня ц. р. заделгості, щоб не наражатися на судові кошти та не доводити В-во хочби до короткого припинення появи дальших зшитків. — Адміністрація УЗЕ, Коломия, Народний Дім. 3-3

— Катедра української мови на берлінському університеті. У зв'язку з нотаткою під повним наголовком, яка появилася у ч. 130 „Діла“ з 15. ц. м., отримуємо від п-ні д-р М. Вольтер, асистентки у Славянському Інституті Берлінського Університету листа, в якому вона у порозумінні з проф. М. Васмером, що викладає у Берл. Університеті славянську філософію, просить нас помістити слідуєче вивчення: 1. У Берлінському Університеті не створено ніякої нової катедри для української мови; 2. Українознавство правильно викладає від 1925 року проф. М. Васмер, який також у бжучому семестрі веде семінарії вправи про Шевченка; 3. Тому й д-р З. Кузеля не дістав катедри на філософічному факультеті Університету, тільки дістав призначення викладати українську мову та українознавство в Орієнтальному Семінарі. — Поміщуючи це вивчення, додаємо від себе, що у згаданій замітці в „Ділі“ з 25. ц. м. так і казалося про Орієнтальний Семінар, а не про філософічний факультет.

— Лугове Свято у Львові. У вчорашньому числі „Діла“ зайшла мала неточність у статті „Лугове Свято у Львові“. А саме було написано, що в програму Свята входила теж роздача нагород (образи, книжки, медалі) особам, що заслужилися для Лугової організації. Як нас інформують, нагороди діставали не поодинокі люди, а Лугові товариства. Нагороди жертвували вчасні наші економічні інституції: „Маслосоюз“ — образ артиста Горбая, „Народна Торговля“ — образ артиста Чорпоти, „Дністер“ — „Від Хмельницького“, „Центросоюз“ — тризуб і „Центробанк“ Богун, трубка з робітні Р. Абрагамовського. Медалі-жетони одержали луговики, які ставали до легкоатлетичних змагань і здобули перші місця. Змагання ті відбулися перед Луговим Святом в неділю від год. 1.30 до год. 3.

— До відома українського студентства. Українська Громада в Берні надіслала нам таке письмо: Українська Громада в Берні ЧСР на своїх звичайних товариських сходинах дня 12. червня ц. р. у порозумінні з управами Української Студ. Спілки та Товариства Ветеринарних Медиків проголосила бойкот на бушного члена Української Громади та Української Студентської Спілки п. Андрія Волосенка, студ. II. року техніки в Галичині, за важку обиду національних почувань всього без винятку українського громадянства в Берні. Обиди цієї допустився п. Андрій Волосенко прилюдно перед болгарськими та жидівськими студентами, похваляючи радянську владу за масове засилання українців на Солювці. П. Волосенко заодно інформувал односторонньо та невірною чужинською студентство про життя українського студентства в краю і за кордоном. Вислідом цих „інформацій“ були демонстраційні вигукки болгарських студентів ко-

муністів: „Українські студенти фашисти ханні!“ Завідаючи Управою Української Громади п. А. Волосенко признався до цих вигуків і заявив, що своїх переконань ніколи не змінить. За агадані вигукки виключено його з членів Української Студ. Спілки та Української Громади в Берні, заборонено йому вступу до домівки українських товаришів в Берні.

— В Українському Університеті в Празі на академічний рік 1932/33 вибрали: на ректора проф. хемі д-ра І. Горбачевського, на проректора проф. цивільного права д-ра С. Дністрянського, на декана філософічного факультету професора соціальної гігієни д-ра Б. Матюшенка, на професора проф. історії мистецтва Д. Антоновича, на декана факультету права і суспільних наук проф. криміно права С. Шедауна, на професора проф. торговельного і фінансового права О. Одарченка.

— Вилід дружини львівських міських театрів до Кринич. В четвер, 30. червня, вся дружина міських театрів у Львові виїжджає на два місяці до Кринич. Там даватиме вистави до 1. вересня в літнісковиім театрі.

— Східні Торги управа постановила продовжити до 3. липня, бо сподіються, що може в перших днях липня транзакції покращають.

— Влом до льокалю Т-ва українських учителів. Нічю з неділі на понеділок злодії вломили до льокалю Т-ва українських учителів при вул. Як. Стшеме ч. 11, розбили касу та забрали 4.000 зод. Поліція арештувала кількох підозрілих.

— Напад на читальниці. Пишуть нам: На день 2 червня ц. р. була сколикана до Нового Села пов. Жовква проба хорів читальні доколичних сіл з нагоди районного концерту, який мав відбутися в Жовкві. Про це були дуже добре поінформовані капаци з Нового Села, згуртовані в „стшельцу“, „стражи огнявоє“ і капцеський читальні Качковського. Учасниками проби були члени хору читальні в Зашкові, Сулімові і Новім Селі. Після проби, яка тривала від 9—11 год. вночі, в часі повороту хористів до дому, озброєні в кріси капаци напали на безбронних читальників зі сторони польського двора в Новім Селі і другої сторони дороги, так, що не було навіть куди втікати. Настала одностороння боева стрілянина, а стріли падали салваами. Про це нехай свідчить факт, що один з учасників, Коваль Омелян, серед темної ночі був поцілений трьома кулями і мусів їздити до Народної Лічниці у Львові. Другий член хору в Зашкові, Теодор Кухар, лічиться ранений дома і не може ходити. Учасників нападу було коло 30 осіб. Що на це постерунок в Куликові і ті чинники, що дають в руки безвідповідальних людей зброю, якої вживають для нападів на безбронних читальників і то тоді, коли нема ніяких вправ ані „стшельца“ ані вогневої сторожі?

— Російський магазин муніції. В Черниці пов. Броди найшли в часі пілних робіт муніційний магазин, який закопали там російські війська в часі світової війни. Це переважно артилерійські стрільна. Повідомлена про це військова влада вислала на місце піротехніка, щоб перевіря експлозійно цього магазину.

— Пожежа ліса. В Деревні пов. Жовква вибухла в лісі дідишки Констанції Скаржинської пожежа, що знищила 8 моргів лісу. — Пастухи, що пасли худобу в лісі дідишки Незабитовського в Бутниках, розпалали вогонь так неостережливо, що пів морга ліса пішло з димом.

— Душогубство. На дорозі біля Народного Дому в Олеську найшли вбитого Стефана Малюка, 19-літнього парубка. Вбивник розпорів йому живіт, так що кишки виїшли за верх. Поліція арештувала під замітом убивства 20-літнього Івана Денешука з Олеська. Причина злочину невідома.

— Союз безбожників у Радянщині приготує нову форму протирелігійної пропаганди: театралізовані відчити. Вони пристосовані зокрема для робітників різних промислових ділянок, нпр. залізничників, металістів, гірників і т. п. Перша серія відчитів зладжена на тему: Релігія — ворог соціалістичного будівництва.

— „Учні Леніна“. Поліція в Ясах арештувала трьох учнів місцевої гімназії та трьох студентів університету, що спільно зложили комуністичну ячейку під назвою „учні Леніна“. В часі ревізії в мешканців їхніх родичів найшли комуністичну літературу та революційні лєтучки.

— Іспит зрілості на гімназійних курсах Малої Семінарії у Львові відбувся під проводом делегата Митр. Орд. о. кн. Юліана Дзеровича в дніх від 6. до 11. червня ц. р. До іспиту зголосилося 42 прилюдних учеників і 12 екстерністів. З прилюдних учеників не допущено при класифікації VIII. класу одного учня; при письмовій іспиті перепало 4 екстерністів, при усному іспиті перепало 2 прилюдних учеників і 2 екстерністів. П'ятих прилюдних учеників відступило від усного іспиту. Іспит зрілості зложило 35

3 друкарні Вид. Спілки „Діло“. Львів. Ривок 1